

उत्पादनमूलक सहकारी संघसंस्थाहरुलाई अनुदान सहयोग उपलब्ध गराउने तथा छुट सुविधा सिफारिश सम्बन्धी निर्देशिका, २०७५

प्रस्तावना:.....	४
परिच्छेद-१	४
नाम र परिभाषा.....	४
१. नाम:	४
२. परिभाषा:.....	४
परिच्छेद-२	५
अनुदान सम्बन्धी व्यवस्था	५
३. अनुदान दिन सकिने:	५
४. ब्याज अनुदान दिन सकिने:	६
५. वीउपूजि अनुदान दिन सकिने:	६
६. पूजिगत खर्च अनुदान दिन सकिने:	६
६. कार्यक्रम अनुदान प्रदान गर्न सकिने:.....	७
७. अनुदानवाट संचालित कार्यक्रमहरुको प्रगति दिनु पर्ने:	७
८. अनुदान दिन नसकिने:.....	७
परिच्छेद-३	७
अनुदान वितरण प्रकृया	७
९. सूचना प्रकाशन गर्ने:.....	७
१०. सोभै प्रस्ताव पेश गर्न सकिने:	८
११. दरखास्त पेश गर्नु पर्ने:	८
१२. प्रारम्भिक छानवीन गर्ने:.....	८
१३. प्रारम्भिक छानवीन उपसमितिको व्यवस्था:	८
१४. प्रस्ताव मूल्यांकन समितिको व्यवस्था:	९
१५. निर्देशन समितिको व्यवस्था:	९
परिच्छेद-४	९
अनुदान वितरण तथा छुट सुविधा सिफारिश गर्ने आधार तथा शर्तहरु	९
१६. अनुदान वितरणका आधार:	९
१७. छुट सुविधा सिफारिश गर्ने:	११
१८. अनुदानको लागि संघसंस्थाले पालना गर्नु पर्ने शर्तहरु :	११
परिच्छेद-५	१२
कार्यान्वयन, अनुगमन तथा निरीक्षण सम्बन्धी व्यवस्था.....	१२
१९. जानकारी दिनु पर्ने:.....	१२
२०. संझौता गर्नु पर्ने:.....	१२
२१. अनुदानको सदुपयोग गर्नु पर्ने:.....	१२
२२. भुक्तानी विधि:.....	१२
२३. अनुगमन गर्नु पर्ने:.....	१३
२४. प्रतिवेदन दिनु पर्ने:.....	१३
२५. अनुदानको रोक्का गर्न सक्ने:	१३

२६. असुल उपर गरिने:.....	१४
२७. सफाईको मौका दिन पर्ने:	१४
२८. अनुदान रकमको लेखापरीक्षण:.....	१४
परिच्छेद ६	१५
विविध	१५
२९. विवरण सार्वजनिक गर्नु पर्ने:	१५
३०. निर्देशिकाको व्याख्या गर्ने अधिकार:.....	१५
३१. संशोधन तथा खारेजी :.....	१५
अनुसूची १.....	१६
कअनुसूची २	१७
कअनुसूची ३	२१
अनुसूची ४	२२

सहकारी सँस्थाबाट चिया उद्योग स्थापना गर्दा साना किसान सहकारी सँस्थाले भुक्तानी गर्नुपर्ने बैंक
व्याजमा अनुदान र सहकारी सँस्थाबाट उद्योग स्थापना गर्दा मेशिनरी औजार खरिदमा अनुदान
कार्यक्रमका लागि

उत्पादनमूलक सहकारी संघसंस्थाहरुलाई अनुदान सहयोग उपलब्ध
गराउने तथा छुट सुविधा सिफारिश सम्बन्धी निर्देशिका, २०७५

|||

(अन्तिम मस्यौदा)

मिति: २०७५/०७/०९

|||

सूर्योदय नगरपालिका फिक्कल, इलाम

प्रस्तावना:

सहकारी उच्चम व्यवसायको विकास र विस्तारको लागि स्थानीय सरकारबाट प्रदान गरिने अनुदान सुविधालाई सरल, पारदर्शी र प्रभावकारी बनाउन बाञ्छनीय भएकोले नेपालको संविधानको धारा २२६, सहकारी ऐन, २०७४ को दफा २१, २८, २९ र १५१, स्थानीय सूर्योदय नगरपालिकाबाट जारी सहकारी ऐन, २०७५ को दफा ४८ र स्थानीय नगरपालिकाबाट जारी सूर्योदय राजपत्र, २०७५ को कार्यविधि ८ मा व्यवस्था भए अनुसार स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी उत्पादनमूलक सहकारी संघसंस्थाहरूलाई अनुदान सहयोग उपलब्ध गराउने तथा छुट सुविधा सिफारिश सम्बन्धी निर्देशिका, २०७५ बनाई लागू गरिएकोछ ।

परिच्छेद-१

नाम र परिभाषा

१. नाम:

यस निर्देशिकाको नाम उत्पादनमूलक सहकारी संघसंस्थाहरूलाई अनुदान सहयोग उपलब्ध गराउने तथा छुट सुविधा सिफारिश सम्बन्धी निर्देशिका, २०७५ रहेको छ ।

२. परिभाषा:

विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस निर्देशिकामा :

- (क) **सहकारी संस्था** भन्नाले संघीय सहकारी ऐन, २०७४ वा प्रदेश सहकारी ऐन वा स्थानीय तहबाट जारी सहकारी ऐन अन्तरगत दर्ता भएका सहकारी संस्थालाई जनाउनेछ ।
- (ख) **कृषि प्रशोधन उद्योग** भन्नाले प्रारम्भिक कृषि उपजलाई कच्चा पदार्थको रूपमा प्रयोग गरी प्रशोधन वा मूल्य अभिवृद्धिद्वारा उपभोग्य वस्तु उत्पादन र प्याकेजिङको काम गर्ने उद्योगलाई जनाउने छ ।
- (ग) **लघु खाद्य प्रशोधन उद्योग:** ठोस तथा पेय खाद्य वस्तु प्रशोधन तथा मूल्य अभिवृद्धि द्वारा खाद्य सामग्री उत्पादन गर्ने लघु उद्योगलाई जनाउनेछ ।
- (घ) **सानाउद्योग** भन्नाले वढीमा तीन करोड रुपैया सम्मको स्थिर जायजथा भएको उद्योगलाई जनाउनेछ ।
- (ङ) **मझौला उद्योग** भन्नाले तीन करोड भन्दा वढी १० करोड रुपैया सम्मको स्थिर जायजथा भएको उद्योगलाई जनाउनेछ ।
- (च) **ठूला उद्योग** भन्नाले १० करोड भन्दा वढी स्थिर जायजथा भएको उद्योगलाई जनाउने छ ।
- (छ) **शीत भण्डार** भन्नाले नाशवान प्रकृतिका ताजा कृषि उपज तथा प्रसोधित कृषि उत्पादन वा छोटो आयु भएका औद्योगिक वस्तुहरू भण्डारणको लागि निर्माण भएको प्रविधियुक्त शीत घरलाई जनाउनेछ,
- (ज) **दलितहरूको परम्परागत पेशा** भन्नाले तराईका चमार, डोम र मुसहर तथा पहाडका दमाई, कामी र सार्की लगायत प्रचलित कानून बमोजिम दलितमा सूचिकृत भएका अन्य जातले परम्परागत पेशा व्यवसायमा आधारित छाला, धातु, सिलाई बुनाई, बाद्यवादन, पशुपालन, माछापालन तथा माटोको कामलाई जनाउनेछ ।
- (झ) **उच्च मूल्यका कृषि उपज** भन्नाले चिया, कफि, मह, दुग्ध पदार्थ, अदुवा, बेसार, मरिच, लप्सी, उष्ण एवम् शितोष्ण प्रदेशीय फलफूल, जडिबुटी, च्याउ, अलैंची, जुट, तेलहन र सुपारीलाई जनाउनेछ ।
- (ञ) **सहकारी खेति** भन्नाले संस्थाका सदस्यहरूलाई प्रत्यक्ष रूपमा संलग्न गराई सहकारी पद्धतिबाट साझा लाभ र जोखिममा संचालन गरिने कृषिकार्य वा खेतिपाति सम्भन्नु पर्दछ । सो शब्दले पशुपंक्षीपालन, चिया तथा कफी खेती, माछापालन, मौरीपालन, रेशमखेति आदि समेतलाई जनाउनेछ ।

- (ट) निर्देशन समिति भन्नाले यस निर्देशिका बमोजिम गठित निर्देशन समितिलाई जनाउने छ ।
- (ठ) मूल्यांकन समिति भन्नाले यस निर्देशिका बमोजिम गठित मूल्यांकन समितिलाई जनाउने छ ।
- (ड) मेशिनरी उपकरण भन्नाले प्रशोधन उद्योगमा प्रयोग हुने मेशिन औजार यन्त्र उपकरण साथै स्थानीय स्तरमा पार्ट पूजा जडान गरी तयार गरिएको एसम्बलेड मेशिन उपकरण समेतलाई जनाउनेछ ।
- (ढ) उद्योग स्थापना भन्नाले नयाँ उद्योग स्थापना वा पुरानो उद्योगको क्षमता विस्तार गर्ने कार्यलाई समेत जनाउनेछ ।
- (ण) ऐन भन्नाले संघीय सहकारी ऐन, प्रादेशिक सहकारी ऐन तथा स्थानीय तहको सहकारी ऐन समेत सम्भन्नु पर्नेछ ।
- (त) नियमावली भन्नाले संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय सरकारबाट जारी सहकारी नियमावली सम्भन्नु पर्नेछ ।
- (थ) विनियम भन्नाले सहकारी संघसंस्थाको विनियम भन्ने सम्भन्नु पर्दछ ।
- (द) नगरपालिका भन्नाले सूर्योदय नगरपालिका बुझ्नु पर्दछ ।
- (ध) प्रमुख भन्नाले सूर्योदय नगरपालिका प्रमुख सम्भन्नु पर्दछ ।
- (न) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत भन्नाले सूर्योदय नगरपालिका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सम्भन्नु पर्दछ ।
- (प) दलित भन्नाले नेपाल सरकारबाट दलितमा सूचिकृत जात जाती भन्ने सम्भन्नु पर्दछ ।
- (फ) विउपूजी भन्नाले व्यापार व्यवसाय गर्न पाईने तर खान मास्न नपाईने गरी जगेडा कोषमा राख्नु पर्ने पूजा भन्ने सम्भन्नु पर्दछ ।
- (ब) स्थानीय सरकार भन्नाले नेपालको संविधान २०७२ ले व्यवस्था गरेको तथा स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ बमोजिम नगरपालिकाको क्षेत्राधिकार भित्र संचालित सरकार भन्ने बुझ्नु पर्दछ ।
- (भ) साना किसान सहकारी भन्नाले मुख्य व्यवसायको रूपमा कृषि वाली तथा पशुपंक्षी र माछापालन व्यवसाय संचालन गर्ने सहकारी संघसंस्था भन्ने बुझ्नुपर्दछ ।

परिच्छेद-२

अनुदान सम्वन्धी व्यवस्था

३. अनुदान दिन सकिने:

- (१) सहकारी संघसंस्थाबाट उच्चम व्यवसाय संचालन गर्न र स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम संचालन गर्न स्थानीय सरकारले देहाय बमोजिम अनुदान दिनेछः
- (क) ब्याज अनुदान
- (ख) वीउपूजी अनुदान
- (ग) पूंजीगत अनुदान
- (घ) मेशिनरी औजार खरिद तथा ढुवानीमा अनुदान ।
- (ङ) नगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम अन्तर्गतको कार्यक्रम बजेट अनुदान ।
- (२) उपदफा १ खण्ड (ख) र (ग) मा उल्लेखित अनुदान प्राप्त गर्ने सहकारी संघसंस्थाले उक्त रकम जगेडा कोषमा आम्दनी देखाउनु पर्नेछ ।
- (३) उपदफा (१) बमोजिम सहकारी संघसंस्थाहरुलाई प्रदान गरिने अनुदान रकम वितरणको लागि स्थानीय नगरपालिकाको स्वीकृत वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा व्यवस्था भए बमोजिम हुनेछ ।
- (४) उपदफा (१) बमोजिमको अनुदान देहायका संस्थाहरुको देहायका कार्यक्रमका लागि दिईनेछः
- (क) चिया उत्पादक सहकारी संस्था लगायतका कृषि उत्पादक सहकारी संघसंस्थामा संगठित सदस्यहरुलाई सामुहिक र व्यक्तिगत रूपमा चिया खेति, साना चिया उद्योग, मौसमी तथा

वेमौसमी तरकारी, पुष्पवाली, च्याउ, फलफूल खेति, दुग्ध ब्यवसाय, दुग्धजन्य उद्योग तथा कृषिजन्य उद्योग र त्यसको बजारीकरणको लागि वाणिज्य बैंक, विकास बैंक, लघुवित्त वितीय संस्था र सहकारी संस्थावाट नियमानुसार लिएको ऋणको ब्याज रकम अनुदान दिईनेछ ।

(ख) महिलाहरु संगठित भई गठन भएका सहकारी संघसंस्थालाई खाद्य प्रशोधन उद्यम र दलित, भूमिहीन, सुकुमवासी, लोपोन्मुख जातजाति तथा सिमान्तकृत वर्गवाट आफ्नो परम्परागत पेशालाई आधुनिकीकरण गर्न उनीहरुलाई सहकारी संस्थामा संगठित गरी गठन भएका सहकारी संघसंस्थालाई उद्यम स्थापना र संचालन गर्न आवश्यक बीउपूजि अनुदान दिईनेछ ।

(ग) उत्पादक, श्रमिक र उपभोक्तावाट संचालित सहकारी संघसंस्थावाट एकल वा सामुहिक रुपमा संचालन गर्ने शीत भण्डार, श्रोत केन्द्र, थोक तथा खुद्रा बजार, यातायात, स्वास्थ्य, विद्युत, कृषि फार्म, पशुपंक्षिपालन, माछापालन र आधुनिक कृषि औजार कारखाना लगायतका ब्यवसायको लागि पूजिगत अनुदान दिईनेछ ।

(५) नगरपालिकाले यस्तो किसिमको अनुदान उपलब्ध गराउन नेपाल राष्ट्र बैंक मातहतका बैंक तथा वितीय संस्थाहरु संग समन्वय तथा सहकार्य गर्न सक्नेछ ।

४. ब्याज अनुदान दिन सकिने:

(१) सहकारी संघसंस्थालाई दफा ३ को उपदफा (१) खण्ड (क) अनुसार उपदफा (४) खण्ड (क) बमोजिमको उद्यम ब्यवसाय स्थापना र संचालनको लागि देहाय बमोजिम ब्याज अनुदान उपलब्ध गराईनेछ:

(क) सहकारी संस्थाले आफ्ना सदस्यहरुले चिया खेति, चिया उद्योग, दुग्धजन्य तथा दूग्ध उद्योग, कृषि उद्योग मौसमी तथा वेमौसमी तरकारी एवम् फलफूल खेति, पुष्पवाली, च्याउ, अलैंची, अदुवा, कफि, सुपारी आदि उच्च मूल्यका वालीहरुको उत्पादन, प्रशोधन र बजारीकरणको लागि वाणिज्य बैंक, विकास बैंक, लघुवित्त वितीय संस्था र सहकारी संस्थावाट नियमानुसार लिएको ब्यक्तिगत र सामुहिक ऋणको विवरण संकलन गरी ब्याज अनुदानको लागि स्थानीय नगरपालिकाको कार्यालयमा दरखास्त साथ प्रस्ताव पेश गर्नुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) (क) बमोजिमको दरखास्त साथ पेश भएका प्रस्तावहरु छानवीन र मूल्यांकन गरी निर्देशन समितिवाट निर्णय भए बमोजिम ब्याज अनुदान रकम भुक्तानी गरिनेछ ।

(३) नगरपालिकाको नगर साभावाट स्वीकृत वार्षिक बजेट र कार्यक्रमको आधारमा प्रत्येक वर्ष ब्याज अनुदान दिन सकिनेछ ।

५. बीउपूजि अनुदान दिन सकिने:

(१) सहकारी संघसंस्थालाई दफा ३ को उपदफा (१) खण्ड (ख) अनुसार उपदफा ४ खण्ड (ख) बमोजिमका उद्यम ब्यवसाय स्थापना र संचालन गर्न देहाय बमोजिम बीउपूजि अनुदान दिइनेछ:

(क) महिला तथा यूवाहरुलाई लघु उद्यम र दलित, भूमिहीन, सुकुमवासी, लोपोन्मुख जातजाति तथा सिमान्तकृत वर्गवाट आफ्नो परम्परागत पेशालाई आधुनिकीकरण गर्ने प्रयोजनको लागि उद्यम स्थापना र संचालन गर्न आवश्यक बीउपूजि अनुदान दिईनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम बीउपूजि अनुदान दिदा परियोजना लागतको ८० प्रतिशत सम्म दिन सकिनेछ ।

(३) सामान्यतया एक पटक बीउपूजि अनुदान दिई सकेपछि पुन बीउपूजि अनुदान दिन सकिने छैन । तर उद्यम ब्यवसायको क्षमता विकास र विस्तार प्रयोजनको लागि दिन बाधा पर्नेछैन ।

६. पूजिगत खर्च अनुदान दिन सकिने:

(१) सहकारी संघसंस्थालाई दफा ३ को उपदफा (१) खण्ड (ग) अनुसार उपदफा ४ खण्ड (ग) बमोजिमका उद्यम ब्यवसाय स्थापना र लघु उद्योग संचालन गर्न देहाय बमोजिम पूजिगत खर्च अनुदान दिइनेछ:

- (क) उपदफा (१) बमोजिम सहकारी संघसंस्थालाई शीतभण्डार, श्रोत केन्द्र, चिया प्रशोधन उद्योग, दूध तथा दूधजन्य उद्योग, कृषि उद्योग, थोक तथा खुद्रा बजार, यातायात, स्वास्थ्य, विद्युत, कृषि फार्म, पशुपंक्षिपालन, माछापालन र आधुनिक कृषि औजार कारखाना लगायतका उद्यम व्यवसायको लागि पूँजिगत अनुदान दिईनेछ ।
- (२) दफा ६ उपदफा (१) (क) बमोजिम सहकारी संघसंस्थालाई वित्तीय अनुदान दिदा परियोजना लागतको ८० प्रतिशत भन्दा बढी पूँजिगत अनुदान दिईने छैन ।
- (३) सामान्यतया एउटै संस्थालाई एक पटक पूँजिगत खर्च अनुदान दिई सकेपछि पुनः पूँजिगत खर्च अनुदान दिन सकिने छैन । तर उद्यम व्यवसायको क्षमता विकास र विस्तार प्रयोजनको लागि पुनःअनुदान दिन बाधा हुनेछैन ।
- (४) सहकारी संघसंस्थाले लिने पूँजिगत खर्च अनुदान जगेडा कोषमा आम्दानी देखाउनु पर्नेछ ।
- (५) पूँजिगत खर्च अनुदान बहुवर्षिय परियोजनामा चार आर्थिक वर्षमा भुक्तानी दिन सकिनेछ ।

६. कार्यक्रम अनुदान प्रदान गर्न सकिने:

- (१) दफा ३ को उपदफा (१) खण्ड (ड) बमोजिमको कार्यक्रम अनुदान स्थानीय सरकारको वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा व्यवस्था गरी सहकारी संघसंस्थालाई दिन सकिनेछ ।
- (२) कार्यक्रम अनुदान शीर्षकमा प्रदान गरिने रकम नगर सभाबाट पारित नगरको नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागि अनुदान प्रदान गर्न सकिने छ ।

७. अनुदानवाट संचालित कार्यक्रमहरुको प्रगति दिनु पर्ने:

- (१) सहकारी संघसंस्थाले स्थानीय सरकारको बजेट अनुदान प्राप्त गरी संचालित जुनसुकै कार्यक्रमको चौमासिक तथा वार्षिक प्रगति सम्वन्धित नगरपालिकाको कार्यालयमा पेश गर्नु पर्दछ ।

८. अनुदान दिन नसकिने:

- (१) यस निर्देशिकामा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि देहायको अवस्थामा सहकारी संघसंस्थालाई अनुदान उपलब्ध गराईनेछैनः
- (क) वार्षिक साधारणसभा सम्पन्न नगरेको ।
- (ख) नियमित रुपमा वार्षिक लेखापरीषण नगरेको ।
- (ग) निर्धारित समयमा संचालक समिति र लेखा तथा सुपरीवेक्षण समितिको चुनाव नगरेको ।
- (घ) अधिल्ला वर्षहरुमा प्राप्त अनुदानको सदुपयोग नगरेको ।
- (ङ) सदस्य केन्द्रीत भई कार्यक्रम संचालन नगरेको ।
- (च) कार्यक्षेत्र भन्दा बाहिर गई कार्यक्रम संचालन गरेको ।
- (छ) नियमानुसार कर चुक्ता नगरेको ।
- (२) बचत तथा ऋणको कारोवार संचालन गर्ने सहकारी संस्थाले कार्यक्रम अनुदान बाहेक उद्यम व्यवसाय संचालनको लागि ब्याज अनुदान, बीउपूँजि अनुदान र पूँजिगत खर्च अनुदान प्राप्त गर्न सक्ने छैनन् ।

परिच्छेद-३

अनुदान वितरण प्रकृया

९. सूचना प्रकाशन गर्ने:

- (१) यस निर्देशिकामा व्यवस्था भए बमोजिम उद्यम व्यवसाय स्थापना र संचालनको लागि ब्याज, बीउपूँजि र पूँजिगत अनुदानको रकम प्राप्त गर्न ईच्छुक एवं योग्य सहकारी संघसंस्थाहरुबाट दरखास्त आह्वान गरिने छ ।

(२) प्रस्ताव आहवानको लागि स्थानीय वा राष्ट्रियस्तरको पत्रिकामा १५ दिनको सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गर्नु पर्नेछ । सूचना प्रभावकारी बनाउन सम्बन्धित नगरपालिकाको कार्यालय तथा सबै वडा कार्यालयहरुमा सूचना टाँस गर्नुको साथै स्थानीय रेडियो समेतको उपयोग गर्न सकिनेछ ।

(३) सूचनामा अनुदान प्राप्त गर्न आवेदन गर्ने प्रमुख आधारहरु, दरखास्त साथ पेश गर्नुपर्ने विवरण र कागजपत्रहरु एवं दरखास्त दर्ता गर्ने मिति र कार्यालय वारे स्पष्ट उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

१०. सोभै प्रस्ताव पेश गर्न सकिने:

दफा ९ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दफा ६ मा उल्लेखित वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा समावेश भएका कार्यक्रम संचालन गर्ने प्रयोजनका लागि नगरपालिकाको कार्यालयले १५ दिनको समय दिई सोभै प्रस्ताव आब्हान गर्न सक्नेछ ।

११. दरखास्त पेश गर्नु पर्ने:

यस निर्देशिका बमोजिम अनुदान प्राप्त गर्न चाहने सहकारी संघसंस्थाले देहाय बमोजिमको विवरण संलग्न गरी दफा ९ बमोजिम सूचनामा दिएको समय सीमा भित्र अनुसूची १ बमोजिमको ढांचामा नगरपालिकाको कार्यालयमा दरखास्त दिनुपर्नेछ:

- (क) संस्था दर्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,
- (ख) संस्थाको स्वीकृत विनियमको प्रतिलिपि,
- (ग) पछिल्लो आ.व. को लेखापरीक्षक प्रतिवेदनको प्रतिलिपि,
- (घ) कर तिरेको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,
- (घ) परियोजना प्रस्ताव,
- (च) साधारणसभाबाट अनुदान माग गर्न गरिएको निर्णयको प्रतिलिपि,
- (छ) संचालक समितिका पदाधिकारीहरुको सम्पर्क नम्बर सहितको ठेगाना विवरण,
- (ज) जग्गा आवश्यक भएमा सो प्राप्त सम्बन्धि भरपर्दो कागजात,
- (झ) परियोजनामा लगानीको लागि संस्थाबाट परिचालन गरिने रकमको श्रोत,
- (ञ) परियोजनाको संक्षिप्त विवरण (अनुसूची २ बमोजिम)
- (ट) पूर्व सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदनको प्रतिलिपि - पूजिगत अनुदानको लागि मात्र ।

१२. प्रारम्भिक छानवीन गर्ने:

- (१) दफा ११ बमोजिम दरखास्त उपर संबन्धित न.पा कार्यालयमा गठित प्रारम्भिक छानवीन उपसमितिले प्रारम्भिक छानवीन गर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम छानवीन उपसमितिले अनुसूची ३ बमोजिमको प्रारम्भिक जांचसूचीको आधारमा प्रस्तावमा संलग्न कागजातहरु रुजू गर्नुको साथै स्थलगत निरीक्षण समेत गर्न सक्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम छानवीन गर्दा अनुसूची ३ मा उल्लेखित कुनै एक बूदामा असफल भएमा उक्त दरखास्त मूल्यांकनको लागि समावेश गरिनेछैन ।
- (४) दरखास्त छानवीनका सिलसिलामा आवश्यक अन्य कुरा प्रस्ताव मूल्यांकन समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।

१३. प्रारम्भिक छानवीन उपसमितिको व्यवस्था:

- (१) दफा १२ (२) बमोजिम अनुदानको लागि दर्ता हुन आएका दरखास्तहरुको छानवीन गरी प्रस्ताव मूल्यांकन समितिमा पेश गर्न देहाय बमोजिमको एक प्रारम्भिक छानवीन उपसमिति रहनेछ:
 - (क) प्रशासकीय अधिकृत संयोजक
 - (ख) कृषि/पशु प्राविधिक तथा नगरपालिकाको मातहतको कार्यालय प्रतिनिधि सदस्य
 - (ग) सहकारी शाखा प्रमुख सदस्य सचिव

- (२) उपदफा (१) बमोजिम छानवीन गर्दा अनुदान दिन योग्य देखिएमा प्रस्ताव मूल्यांकन समितिमा सिफारिश गरिनेछ ।
- (३) दरखास्त छानवीनका सिलसिलामा आवश्यक अन्य कुराहरु मूल्यांकन समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।

१४. प्रस्ताव मूल्यांकन समितिको व्यवस्था:

- (१) दफा १३ (२) बमोजिम मूल्यांकनको लागि सिफारिश भई आएका प्रस्तावहरुको मूल्यांकन गरी बजेट तथा कार्यक्रम र अनुदान राशी किटानी सहित निर्देशन समितिमा सिफारिश गर्न देहाय बमोजिमको एक प्रस्ताव मूल्यांकन समिति रहनेछ:
- | | |
|--|------------|
| (क) आर्थिक विकास समितिका | संयोजक |
| (ख) कार्यपालिकाको १ महिला सदस्य सहित २ जना | सदस्य |
| (ग) लेखा अधिकृत | सदस्य |
| (घक) प्रशासकीय अधिकृत | सदस्य सचिव |
- (२) उपदफा (१) बमोजिम प्रस्ताव मूल्यांकन गर्दा यस निर्देशिकाको अनुसूची ४ बमोजिमको आधार लिई प्रस्ताव मूल्यांकन गरी कुन प्रकृतिको अनुदान हो सो समेत खोली निर्देशन समितिमा सिफारिश गरिनेछ ।
- ३) प्रस्ताव मूल्यांकनका सिलसिलामा आवश्यक अन्य कुराहरु निर्देशन समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।

१५. निर्देशन समितिको व्यवस्था:

- (१) यस निर्देशिका बमोजिम अनुदान प्रस्ताव स्वीकृत गर्न तथा तत्सम्बन्धमा आवश्यक निर्देशन तथा समन्वयका लागि नगरपालिकामा देहाय बमोजिमका निर्देशन समिति रहनेछ:
- | | |
|----------------------------------|-------------|
| (क) नगरपालिका प्रमुख | संयोजक |
| (ख) नगरपालिका उपप्रमुख | सदस्य |
| (ग) सामाजिक विकास समितिको संयोजक | सदस्य |
| (घ) कार्यपालिका सदस्य | सदस्य |
| (ङ) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत | कसदस्य सचिव |
- (२) दफा १४ (२) बमोजिम अनुदानको लागि सिफारिश भई आएका अनुदान प्रस्तावहरुमा स्वीकृति प्रदान गर्ने काम निर्देशन समितिले गर्नेछ ।
- (३) निर्देशन समितिले अनुदान स्वीकृत गर्दा मूल्यांकन समितिबाट सिफारिश भई आएका प्रस्तावहरु जस्ताकोतस्तै स्वीकृत गर्न वा थपघट सहित शर्त बन्देज तोकी स्वीकृत गर्न वा पुनः मूल्यांकनको लागि फिर्ता पठाउन सक्नेछ ।
- (४) निर्देशन समितिले आफ्नो कार्यविधि आफै बनाउन सक्नेछ ।
- (५) निर्देशन समितिले अनुदान सहयोग प्रदान गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक शर्त निर्धारण गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद-४

अनुदान वितरण तथा छुट सुविधा सिफारिश गर्ने आधार तथा शर्तहरु

१६. अनुदान वितरणका आधार:

- (१) यस निर्देशिका अनुरूप अनुदान पाउनको लागि प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भई नियमित सञ्चालनमा रहेको सहकारी संघ/संस्था हुनु पर्नेछ ।

- (२) संस्थाले वार्षिक साधारण सभाबाट स्थानीय वा प्रदेश वा संघीय सरकारबाट अनुदान सहयोग लिने निर्णय पारित गराई वा आगामी साधारण सभाबाट अनुमोदन गराउने गरी सञ्चालक समितिको निर्णयका आधारमा अनुदान वा सहयोगका लागि माँग गरेको हुनु पर्नेछ ।
- (३) संस्थाले उद्यम व्यवसाय स्थापना र संचालन सम्बन्धमा कार्ययोजना तैयार गरी प्रस्ताव साथ उद्योगको स्कीम वा संभाव्यता अध्ययन गरेको प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ । मझौला र ठूला उद्योगको हकमा आर्थिक वित्तीय विश्लेषणको विवरण समेत पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (४) उद्यम व्यवसाय स्थापना र संचालनको लागि आवश्यक पर्ने पूर्वाधार जस्तै कच्चा पदार्थ, सडक संजाल, विद्युत, संचार, पानी आदिको व्यवस्था भएको हुनु पर्नेछ ।
- (५) उद्योग स्थापनाको लागि चाहिने जग्गा सहकारी संघ संस्थाको भोगाधिकार वा हकभोगको हुनुपर्नेछ । सहकारी संघ संस्थाको भोगाधिकार वा हकभोगमा जग्गा उपलब्ध नभएमा कम्तिमा ५ वर्षको लागि जग्गा लिज वा भाडामा लिएको प्रमाण पेश गर्नुपर्नेछ । मझौला र ठूला उद्योगको हकमा यस्तो लिज सम्झौताको न्यूनतम अवधि क्रमशः १० र १५ वर्षको हुनुपर्नेछ ।
- (६) उद्योगले प्रयोग गर्ने कच्चा पदार्थको अधिकतम ८० प्रतिशत स्थानीय रूपमा उपलब्ध हुनु पर्नेछ ।
- (७) स्थानीय तहमा स्थापना गरिने शीत भण्डार निर्माण गर्नका लागि सम्बन्धित क्षेत्र भित्रको २५ वा सो भन्दा बढी सहकारी संघ संस्थाहरूको संलग्नता र आर्थिक सहभागिता हुनुपर्नेछ । शीत भण्डारको लागि आवश्यक पर्ने जग्गा सम्बन्धित सहकारी संघ/संस्थाहरूले नै व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।
- (८) अलैंची, चिया, कफि, जुनार/सुन्तलाजात, अदुवा, सुपारी, मह, जडिबुटी, लप्सी, दुग्ध पदार्थ, मौसमी वा वेमौसमी तरकारी फलफुल, माछा लगायत अन्य उच्च मूल्यका कृषिजन्य वस्तु उत्पादन तथा प्रशोधन गर्ने उद्योग स्थापना गर्न जग्गा बाहेक अन्य पूँजीगत खर्चमा सहकारी संघ संस्थालाई ब्याज अनुदान तथा पूँजीगत खर्च अनुदान उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।
- (९) सहकारी/साभेदारी कृषि विकास फर्म (पशु विकास फर्म समेत) स्थापनाको हकमा फर्मको व्यवसायिक प्रकृति अनुसार जग्गा बाहेक पूँजीगत लागतको ८० प्रतिशत सम्मको रकम अनुदानको रूपमा उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।
- (१०) महिलाहरूद्वारा संगठित सहकारी संस्थाबाट संचालित लघु खाद्य प्रशोधन उद्योगहरूको लागि सहकारी संस्थाले पेश गर्ने स्किमको आधारमा वीउपूँज अनुदान उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।
- (११) दलितहरूबाट गठित र संचालित परम्परागत पेशा/व्यवसायको आधुनिकीकरणको लागि सुचिकृत दलितहरू संगठित भई गठन भएको सहकारी संस्थाहरूलाई व्यवसायिक कार्यमा खर्च गर्ने गरी परियोजना लागतमा सहभागिताको आधारमा वीउपूँजी अनुदान उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।
- (१२) प्रस्ताव गरेको उद्योगको कूल लागत अनुसार सहकारी संस्थाले व्यहोर्ने श्रोत खुल्ने प्रमाणहरू लेखापरिक्षण भएको प्रमाणित वासलात तथा बैंक स्टेटमेण्ट समेत पेश गर्नुपर्नेछ । सहकारी संस्थामा रहेको सदस्यहरूको बचत/निक्षेप रकमबाट संस्थागत हिसावले उद्योग व्यवसायमा लगानी गर्न पाइनेछैन ।
- (१३) एक वा सो भन्दा बढी सहकारी संघ संस्थाहरू मिलेर उद्योग संचालन गर्न सकिनेछ । एकभन्दा बढी सहकारी संघ संस्थाहरू मिलेर उद्योग संचालन गर्ने भएमा सम्बन्धित संघ संस्थाको संचालक-समितिको निर्णय र उनीहरू बीचको सम्झौता वा करारनामाको प्रमाणित प्रतिलिपि प्रस्तावका साथ पेश गर्नुपर्नेछ ।
- (१४) एक सहकारीले एक भन्दा बढी उद्योग संचालन गर्ने गरी प्रस्ताव पेश गर्न पाउने छैन । एक संस्थाले एक भन्दा बढी प्रस्ताव पेश गरेको पाईएमा कुनै एक वा दुबै प्रस्ताव रद्द गर्न सकिनेछ ।
- (१५) एउटै परियोजनाको लागि अन्य सरकारी वा गैर सरकारी निकायहरूबाट अनुदान सहयोग प्राप्त गरेको वा सहयोगका लागि प्रस्ताव गरेको पाईएमा यस कार्यक्रमबाट थप अनुदान उपलब्ध गराइने छैन । तर शीतभण्डार निर्माणको हकमा यो बूदा लागु हुने छैन ।
- (१६) निर्माण कार्यका लागि स्वीकृत बजेट अनुसार पूँजीगत अनुदान प्राप्त गर्ने सहकारी संघ संस्था वा निकायहरूले प्रचलित आर्थिक ऐन नियमको पालना गरी खर्च गर्ने र लेखापरिक्षण गराउने उत्तरदायित्व वहन गर्नु पर्नेछ । सम्बन्धित आर्थिक वर्षका लागि स्वीकृत बजेटको परिधि भित्र रहेर मात्र अनुदान उपलब्ध गराउन सकिनेछ । निर्माण कार्यको लागत अनुमान, डिजायन र कामको मूल्यांकनका लागि सम्बन्धित गाँउपालिका वा नगरपालिका कार्यालय वा इजाजत प्राप्त प्राविधिक वा फर्मको कामलाई मात्र स्वीकार गर्न सकिनेछ । निर्माण कार्यको दुई पक्षाय सम्झौतामा प्राविधिक सेवा दिने निकाय वा प्राविधिकको नाम उल्लेख गर्नु पर्नेछ । सरकारी निकाय बाहेक निजी क्षेत्रबाट प्राविधिक सेवा लिएको अवस्थामा सम्झौता अगावै

नियुक्ति पत्र वा करारनामा र सम्बन्धित संस्था वा व्यक्तिको प्रतिबद्धता पत्र समेत पेश गर्नुपर्नेछ । यस्तो फर्म वा व्यक्तिले प्राप्त गरेको इजाजत पत्र (नविकरण सहित) को प्रमाणित प्रतिलिपि पेश गर्नु पर्नेछ ।

(१७) उद्देश्य विपरित अनुदान रकमको प्रयोग अन्य काममा गरेमा वा सम्मौता विपरितका कामहरु गरेमा सम्मौता गर्ने सहकारी संघ संस्था वा सम्बन्धित अन्य निकायका पदाधिकारी र सञ्चालक समिति व्यक्तिगत र सामूहिक रूपमा उत्तरदायी हुनेछन ।

(१८) सामान्यतया अधिल्लो आर्थिक वर्षहरुमा अनुदान सहयोग लिई उद्योगको स्थापना गरेका सहकारीहरुलाई अनुदान सहयोग सूचिमा समावेश गरिने छैन । तर कुनै सहकारी संस्थाले अधिल्लो अनुदानको सदुपयोग गरी संस्थागत आयमा बृद्धि गर्नुका साथै स्थानीयस्तरमा रोजगारी सिर्जना गरी समुदायलाई उल्लेखनिय योगदान पुऱ्याएको छ भने त्यस्तो उद्योग व्यवसायको क्षमता अभिवृद्धिमा सहयोग पुऱ्याउन अनुदान कार्यक्रममा पुन समावेश गराउन सकिनेछ ।

१७. छुट सुविधा सिफारिश गर्ने:

(१) कृषिमा आधारित वस्तु र सेवा उत्पादन गर्ने एकल उद्देश्यका उत्पादनमुलक सहकारी संघ संस्थाहरु, उपभोग्य वस्तु तथा सेवाको खरिद तथा विक्रि वितरण गर्ने उपभोक्ता एवं बहुउद्देश्यीय सहकारी संघ संस्थाहरुलाई ढुवानी साधन (ट्रक, मिनि ट्रक, डेलिभरी भ्यान) खरिदमा भन्सार छुटको लागि सिफारिश गर्दा सहकारी संघ संस्थाले संचालन गर्ने वार्षिक कारोवारको आयतन, उत्पादित वस्तुको प्रकृति तथा परिणाम, संघ संस्थाले उपलब्ध गराउने सेवा सुविधाको स्तर, सेवा पाउने सदस्यहरुको संख्या, वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न भएको, नियमित लेखापरीक्षण गराएको, संचालक समितिको सकृयता तथा सहकारी सुशासन जस्ता आधारहरु लिनु पर्नेछ । नियमित रूपमा वार्षिक साधारणसभा सम्पन्न गर्ने र लेखापरीक्षण गराउने, १०० जना भन्दा बढी सदस्यहरुलाई सेवा दिइरहेको, वार्षिक रु. ३० लाख भन्दा बढीको कारोवार भएको, संघ संस्थाको कार्यालय वा गोदाम सम्म यातायातको पहुँच भएको, खाद्य सामग्री एवं नासवान प्रकृतिको कृषिजन्य उत्पादन सामग्री विक्रि वितरणको काम गर्ने सहकारी संघ संस्थालाई मेशिनरी तथा ढुवानीका साधन आयातमा भन्सार महशूल छुटको लागि अर्थ मन्त्रालयमा सिफारिश गरिनेछ ।

(२) स्वास्थ्य सेवासँग सम्बन्धित सहकारी संघ संस्था वा ग्रामीण क्षेत्रका एकभन्दा बढी व्यवसाय गरेका बहुउद्देश्यीय प्रकृतिका सहकारी संस्थाले छुट्टै कोषको व्यवस्था गरी वा संस्थागत जगेडाकोषको उपयोग गरी समुदायका लागि आवश्यक पर्ने आकस्मिक सेवाको लागि एम्बुलेन्स खरिद गर्न छुट सुविधा उपलब्ध गराउनका लागि सम्बन्धित निकायमा सिफारिश गर्न सकिनेछ ।

(३) कृषि यान्त्रीकरणमा सहयोग गर्न सहकारी मार्फत ट्रयाक्टर आयात गर्दा भन्सार महशूल छुट सुविधाका लागि अर्थ मन्त्रालयमा सिफारिश गर्न सकिनेछ । यस्तो सिफारिश गर्दा सहकारीको नियमतिता र कारोवारको विवरणहरुलाई आधार बनाइनेछ ।

१८. अनुदानको लागि संघसंस्थाले पालना गर्नु पर्ने शर्तहरु :

(१) यस निर्देशिका अनुसार अनुदान रकम लिनु अगाडि सम्बन्धित सहकारी संघ संस्थाको तर्फबाट अध्यक्ष वा सञ्चालक समितिले तोकेको पदाधिकारीले निम्न बमोजिमका शर्तहरु समेत पालना गर्ने गराउने गरी गरेको सम्मौताको आधारमा अनुदान रकम उपलब्ध गराइनेछ ।

(२) यस कार्यविधि अनुसार अनुदान लिई संचालित उद्योग कम्तीमा १० वर्ष सम्म विक्रि गर्न पाईने छैन । त्यस पछि विक्रि गर्नु परेमा स्थानीय गांउपालिका वा नगरपालिकाको पूर्व स्वीकृति लिएर मात्र विक्रि गर्न सकिनेछ ।

(३) निर्धारित उद्यम व्यवसायमा अनुदान रकम प्रवाह भैसकेपछि जुन प्रयोजनको लागि अनुदान लिएको हो सोही सम्बन्धी उद्योग वा उद्यम स्थापना गरी संचालन गर्नु गराउनु पर्नेछ ।

(४) उद्योगमा अधिकतम ८० प्रतिशत स्वदेशी कच्चा पदार्थको प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।

(५) यस कार्यविधि अनुरूप अनुदान लिई संचालन हुने उद्योगमा अदक्ष श्रमिकको हकमा सम्पूर्ण स्वदेशी जनशक्तिको प्रयोग गर्नु पर्नेछ र दक्ष जनशक्तिको हकमा स्वदेशी उपलब्ध हुन नसकेमा मात्र प्रचलित कानून अनुसार विदेशी जनशक्ति प्रयोग गर्न सकिनेछ ।

(६) कुनै उद्योगीले यस कार्यविधि अनुरूप अनुदान रकम प्राप्त गरी सकेपछि तोकिएको समय अघिनै उद्योग विक्रि गरेमा वा संचालन नगरेमा १०% हर्जाना सहित उक्त अनुदान रकम सम्बन्धित सहकारीबाट असुल उपर गरिनेछ ।

परिच्छेद-५

कार्यान्वयन, अनुगमन तथा निरीक्षण सम्बन्धी व्यवस्था

१९. जानकारी दिनु पर्ने:

- (१) निर्देशन समितिबाट परियोजना स्वीकृत भएपछि सम्बन्धित संस्थालाई सो को जानकारी दिनु पर्दछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम जानकारी गराउदा कम्तिमा ७ दिनको समय दिई सम्झौता गर्न आउने म्याद समेत खुलाउनु पर्दछ ।

२०. सम्झौता गर्नु पर्ने:

यस निर्देशिका बमोजिम सहकारी संघसंस्थालाई अनुदान प्रदान गर्दा नगरपालिकाको कार्यालयले तोको ढांचामा सम्झौता गर्नु पर्नेछ ।

२१. अनुदानको सदुपयोग गर्नु पर्ने:

सहकारी संघसंस्थाले जुन प्रयोजनको लागि अनुदान लिएको हो, संस्थामा आम्दानी बाँधी सोही प्रयोजनमा खर्च गर्नु पर्दछ ।

२२. भुक्तानी विधि::

- (१) निर्देशन समितिबाट अनुदानका लागि स्वीकृत भएका सहकारी संघसंस्थाहरुलाई स्वीकृत रकम स्थानीय नगरपालिका कार्यालयबाट भुक्तानी गरी अभिलेख राख्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- (२) ब्याज अनुदानको स्वीकृत रकम संबन्धित बैंक वा वित्तीय संस्था वा सहकारी संस्थबाट ऋण लिएको प्रमाण वा सम्झौताका आधारमा भुक्तानी गरिनेछ ।
- (३) सहकारी संघ संस्थाहरुले स्वदेशमै निर्मित मेशिन उपकरण खरिद गर्ने भएमा मेशिन उपकरण खरिद गरी त्यसको वील भरपाई सहित सम्बन्धित नगरपालिका कार्यालयमा पेश भए पछि नगरपालिका कार्यालयको निरीक्षणबाट उक्त मेशिन उपकरण सम्बन्धित स्थलमा पुगी सकेको भन्ने प्रतिवेदन प्राप्त भएपछि सोको आधारमा आर्थिक ऐन नियम अनुसार निर्धारित रकमको वढीमा ५०% रकम पहिलो किस्ता उपलब्ध गराईनेछ । मेशिन उपकरण जडान गरे पछि कार्यालयको स्थलगत निरीक्षण प्रतिवेदनका आधारमा बाँकी ५०% रकम अन्तिम किस्ताको रूपमा निकासको व्यवस्था गरिनेछ ।
- (४) मेशिन तथा उपकरणको लागत विदेशबाट आयात गर्नु परेको अवस्थामा भन्सारले कायम गरेको मूल्यलाई लागत मूल्य मानिनेछ ।
- (५) शीतघर निर्माणको लागि प्रस्ताव स्वीकृत भएकोमा सहकारी संघ संस्थाले भवन/सेड निर्माणको लागि ठेकेदार सँग सम्झौता गरेपछि स्वीकृत अनुदान रकमको २५ प्रतिशत, भवन निर्माणको काम सम्पन्न भएपछि २५ प्रतिशत, मेशिन आयात भएपछि २५ प्रतिशत र बाँकी २५ प्रतिशत मेशिन जडान भएपछि स्थलगत निरीक्षणको प्रतिवेदनको साथै प्राविधिक प्रतिवेदनको आधारमा बहुवर्षिय परियोजनाको रूपमा भुक्तानी दिईनेछ ।
- (६) कृषि फार्म स्थापनाको लागि सम्बन्धित स्वीकृत परियोजना प्रस्ताव अनुसार शुरुमा अनुदान रकमको ५० प्रतिशत र प्राविधिक प्रतिवेदन तथा स्थनगत निरीक्षणको आधारमा दोस्रो किस्ता वापत ५० प्रतिशत भुक्तानी गरिनेछ ।
- (७) महिला तथा यूवाद्वारा संचालित सहकारी संस्थाबाट लघु उद्यम प्रशोधन उद्यम स्थापना गर्ने प्रयोजनको लागि प्रस्ताव स्वीकृत भएकोमा प्रशोधनको लागि मेशिन उपकरण खरिद गरी सम्बन्धित संघ संस्था वा उद्योग स्थलमा आई पुगेको निरीक्षण प्रतिवेदनको आधारमा ५० प्रतिशत र बाँकी ५० प्रतिशत मेशिन उपकरण जडान भएको प्रमाण र प्रतिवेदनको आधारमा भुक्तानी दिईनेछ ।

(८) दलितहरुको परम्परागत पेशा र व्यवसायको स्तरोन्नति र आधुनिकीकरणको लागि परियोजना प्रस्ताव स्वीकृत भएपछि सम्बन्धित सहकारीलाई २ किशतामा अनुदान रकम उपलब्ध गराइनेछ । स्वीकृत अनुदानको पहिलो किशता वापतको रकम ५० प्रतिशत सम्झौताको वेलामा, दोस्रो किशता वापतको रकम ५० प्रतिशत स्थलगत निरीक्षण तथा प्रगति प्रतिवेदनका आधारमा भुक्तानी गरिनेछ ।

(९) सिमान्तकृत समुदाय, हरुवाचरुवा, वादी, ग्रामीण महिला, भुमिहिन सुकुम्वासीद्वारा संचालित मौसमी तथा वेमौसमि तरकारी, फलफुल, चिया, कफि तथा जडिवुटी खेती र माछा तथा पशुपक्षि ब्यवसाय संचालन गर्न अनुदान स्वीकृत भएकोमा ब्यवसाय स्थापनाको लागि सुरुमा वीउ विजन चल्ला, पाठा पाठी खरिद तथा खोर/गोठ/पोखरी/जग्गाको तयारीको लागि ५० प्रतिशत र परियोजना सुरु भए पछि कच्चा पदार्थ (दाना पानी, मल आदि) को लागि ५० प्रतिशत रकम वीउपुँजीको रुपमा अनुदान दिईनेछ ।

(१०) सहकारी संघ संस्थाहरुलाई कार्यक्रम अनुदान उपलब्ध गराउन कार्य प्रगतिका आधारमा २ किशतामा रकम उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । पहिलो किशता वापतको रकम सम्झौता भएपछि स्वीकृत अनुदान रकमको ५० प्रतिशत र दोस्रो किशता प्रगति प्रतिवेदन तथा स्थलगत निरीक्षणको आधारमा ५० प्रतिशत भुक्तानी गरिनेछ ।

२३. अनुगमन गर्नु पर्ने:

(१) यस निर्देशिका अनुसार नगरपालिका कार्यालयले अनुदान रकमको सदुपयोग भए नभएको वारेमा समय समयमा अनुगमन तथा निरीक्षण गरी सोको प्रतिवेदन पेश गर्नेछ ।

(२) यस निर्देशिका अनुरूप उपलब्ध गराईएको अनुदानको उपयोग र उद्योग संचालनको अवस्था वारे समय समयमा अनुगमन तथा निरीक्षण गर्ने गराउने जिम्मेवार नगरपालिकाको हुनेछ । अनुगमन निरीक्षण कार्यमा सहयोग गर्ने दायित्व सम्बन्धित सहकारी संघसंस्थाको हुनेछ ।

(३) अनुदान प्राप्त सहकारी संघसंस्थाले यस निर्देशिकामा निर्धारित कुनै शर्त पालना नगरेको पाईएमा नगरपालिका कार्यालयले सम्बन्धित निकायहरुको सहयोग लिइ शर्तहरुको पालना गर्न गराउन वा प्रचलित कानून बमोजिम असूल उपर गर्न गराउन कारावाही चलाउने छ । यस कार्यमा सम्बन्धित अन्य सरकारी निकायको सहयोग लिन सकिनेछ ।

२४. प्रतिवेदन दिनु पर्ने:

(१) सहकारी संघसंस्थाले यस निर्देशिका बमोजिम प्राप्त अनुदानवाट सम्पन्न गरेको कार्य, खर्च र प्रतिफल सहितको विवरण देहायको अवधि भित्र स्थानीय नगरपालिकाको कार्यालयमा पेश गर्नुपर्नेछ:

(क) पहिलो प्रतिवेदन दोश्रो किस्ता रकम लिन अगाडि ।

(ख) बार्षिक प्रतिवेदन आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ३० दिन भित्र ।

(ग) परियोजनाको उपलब्धी सहितको अन्तिम प्रतिवेदन परियोजना पुरा भए पछि ।

२५. अनुदानको रोकका गर्न सक्ने:

(१) दफा २३ बमोजिम अनुगमन गर्दा संस्थाले वित्तीय अनुदानको सदुपयोग नगरेको वा सम्झौताको सर्त उलङ्घन गरेको पाईएमा नगरपालिका कार्यालयले मुनासिव समय दिई देहाय बमोजिम गर्नेछ:

(क) अधुरो निर्माण काम पुरा गर्न लगाउने ।

(ख) खर्च गर्न बाँकी रकम खर्च गर्न र खरिद भएको मेशिन उपकरण उपयोग गर्न लगाउने ।

(ग) सम्झौताको सर्त अक्षरशः पालन गर्न लगाउने ।

(२) तोकिएको समय सीमा भित्र सम्झौता अनुसारको काम नगरेमा नगरपालिका कार्यालयले बाँकी रकम रोकका राख्न सकिनेछ ।

२६. असुल उपर गरिने:

दफा २३ बमोजिम अनुगमन गर्दा संस्थाले वित्तीय अनुदानको दुरुपयोग गरेको पाईएमा संस्थाका पदाधिकारी र दुरुपयोग गर्ने सदस्यहरुको घरघरानावाट सरकारी बांकी सरह असुल उपर गरिनेछ

२७. सफाईको मौका दिन पर्ने:

दफा २५ बमोजिम अनुदान रोक्का राख्नु पर्दा वा दफा २६ बमोजिम अनुदान रकम असुल उपर गर्नु पर्दाको अवस्थामा संवन्धित संस्थालाई सफाई पेश गर्ने मुनासिव माफिकको समय दिनुपर्दछ ।

२८. अनुदान रकमको लेखापरीक्षण:

- (१) यस निर्देशिकम बमोजिम प्राप्त अनुदान रकमको लेखापरीक्षण सम्बन्धित स्थानीय तहवाट जारी सहकारी ऐन बमोजिम गराउनुपर्नेछ । सम्बन्धित स्थानीय तहवाट सहकारी ऐन जारी नभएको अवस्थामा अनुदान रकमको लेखापरीक्षण सहकारी ऐन, २०७४ मा ब्यवस्था भए बमोजिम गराउनु पर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम लेखापरीक्षण गराउने प्रयोजनको लागि सहकारी संघसंस्थाले प्राप्त अनुदान रकमको सेस्ता तथा वीलभरपाई यस निर्देशिका बमोजिम शुरक्षित रुपमा अलगगै राख्नुपर्नेछ ।
- (३) उपदफा (१) बमोजिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदन वार्षिक साधारणसभावाट स्वीकृत भए पछि सम्बन्धित स्थानीय तह (न.पा./गा.पा.) को कार्यालयमा पठाउनुपर्नेछ ।

परिच्छेद ६
विविध

२९. विवरण सार्वजनिक गर्नु पर्ने:

- (१) सहकारी संघसंस्थाले स्थानीय वा प्रदेश वा संघीय सरकारवाट प्राप्त गरेको अनुदानको प्रयोजन समेत खुल्ने गरी परियोजनाको विवरण र खर्चको फांटवारी परियोजनास्थल वा संस्थाको कार्यालयमा सर्वसाधारणको जानकारीको लागि स्पष्ट रूपमा देख्न र पढ्न सक्ने गरी टांस गर्नुपर्नेछ ।
- (२) सहकारी संघसंस्थाले यस निर्देशिका बमोजिम प्रदान गरिएको अनुदान रकमवाट भएको कामको प्रतिफल समेत भल्कने गरी वार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशन गर्नुपर्नेछ ।

३०. निर्देशिकाको व्याख्या गर्ने अधिकार:

यस निर्देशिका कार्यान्वयनको सिलसिलामा कुनै वुँदामा अस्पष्टता वा द्विविधा भएमा सम्बन्धित नगर पालिकाको कार्यालयले अन्तिम निर्णय र व्याख्या गर्न सक्नेछ ।

३१. संशोधन तथा खारेजी :

- (१) स्थानीय नगरपालिकाले आवश्यकता अनुसार निर्देशिकाको कुनै वुँदा संशोधन वा खारेज गर्न सक्नेछ ।
- (२) सूर्योदय नगरपालिकाको साना किसान सहकारी चिया प्रशोधन तथा लघुउद्योग स्थापनाको लागि अनुदान दिने सम्बन्धी कार्यविधि २०७५ खारेज गरिएको छ ।

अनुसूची १
(दफा ११ संग सम्बन्धित)
निवेदनको ढांचां

श्रीमान् प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू,
सूर्योदय नगरपालिकाको कार्यालय,
फिक्कल इलाम ।

विषय: अनुदानको लागि निवेदन पेश गरेको वारे ।

त्यस नगरपालिकावाट मितिमा प्रकाशित सूचना अनुसार यस सहकारी संघ/संस्थाले स्थानीय सरकारको वित्तीय अनुदान सहयोग समेतमायद्यम व्यवसाय संचालन गर्ने मितिको साधारण सभाले निर्णय गरेको हुदा त्यांहावाट माग गरिएका कागजात संलग्न राखी यो निवेदन पेश गरिएको छ ।

भवदीय

.....
अध्यक्ष

संस्था/सदस्यको पुरा नाम:
संस्था/सदस्यको ठेगाना:
संस्था/सदस्यको छाप/सही

कअनुसूची २
(दफा ११ संग सम्बधित)
परियोजनाको संक्षिप्त विवरण

१. सहकारी संघ/संस्थाको नाम:

२. ठेगाना:

जिल्ला:

न.पा./गा.पा.:

वडा नं.

गांउ/टोल:

३. संस्था दर्ता नं. र मिति:

४. परियोजनाको नाम:

५. परियोजनाको ठेगाना:

६. परियोजनाको प्रारम्भ मिति:

७. परियोजनाको सम्पन्न हुने मिति:

८. परियोजनाको कुल लागत: रु.

८.१ स्थिरपूँजि: रु.

.क) मेशिनरी:

(ख) जग्गा:

(ग) भवन:

(घ) पशुपंक्ष खरिद:

(ङ) अन्य (खुलाउने)

८.२ चालुपूँजि रु.

९. संस्थाले ब्यहोर्ने लागत प्रतिशत:

१०. संस्थाले ब्यहोर्ने लागत श्रोत

क) शेयर: रु.

ख) जगेडा कोष: रु.

ग) अन्य: रु.

११. अन्य श्रोत वा निकायवाट वित्तीय सहयोग प्राप्त गरेको भए खुलाउने:

१२. सदस्य सहभागिताको अवस्था:

वर्गीकरण	सहभागिता
----------	----------

	साधारण सदस्यमा		संचालक समितिमा		परियोजनाबाट प्रत्येक्ष लाभान्वित हुनेमा	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा						
महिला						
अपांग						
दलित						
सिमान्तकृत र पिछडिएको जातजाति						
अन्य						

१३. संस्थाको ब्यवसायिक सेवामा सदस्य केन्द्रीयता:

विवरण		हालको अवस्था		परियोजना पछिको अवस्था	
		रु. हजार	प्रतिशत	रु. हजार	प्रतिशत
उत्पादित बस्तुको खरिद	सदस्यको उत्पादन				
	गैर सदस्यको उत्पादन				
	जम्मा				
उत्पादनसामाग्री र उपभोग्य बस्तुको विक्री	सदस्यलाई				
	गैरसदस्यलाई				
जम्मा					

१४. रोजगरी सृजना:

स्वरोजगारी	हालको अवस्था	परियोजना पछिको अवस्था
------------	--------------	-----------------------

	सदस्य संख्या	गैरसदस्य संख्या	जम्मा	सदस्यको प्रतिशत	सदस्य संख्या	गैरसदस्य संख्या	जम्मा	सदस्यको प्रतिशत
प्रत्यक्ष								
अप्रत्यक्ष								
जम्मा								

नोट: बर्षमा २०८० घण्टा काम पाउने भए एक जना मानी संस्था निर्धारण गर्ने ।

१५. परियोजना स्थलमा पूर्वाधारको स्थिति (+ चिन्ह लगाउनु होस)

- क) विजुली
- ख) पानी
- ग) पक्की सडक
- घ) कच्ची सडक

१६. व्यवसाय संचालनको लागि घर/सेड/गोठ/खोर/टहरा आदिको अवस्था (+ चिन्ह लगाउनु होस)

- क) निर्माण भएको अवस्था भए के के निर्माण भएको छ:
- ख) निर्माणाधिन अवस्था भए के के निर्माणाधिन के के निर्माण भएको छ: छ:

१७. कार्यालयको भौतिक अवस्था (+ चिन्ह लगाउनु होस):

- क) आफ्नै स्वामित्वको भवन
- ख) भाडाको भवन

१८. संस्थागत सुशासनको अवस्था:

- क) संचालक समितिको बैठक नियमित छ/छैन:
- ख) वार्षिक साधारणसभा नियमित छ/छैन:
- ग) लेखापरिक्षण नियमित छ/छैन:
- घ) कार्यसम्पादन नियमावली छ/छैन:
- ङ) छ भने कुनकुन नियमावली तयार भएकोछ नाम दिनुहोस:
- च) परियोजनाको सम्भाव्यता अध्ययन भएको छ/छैन:
- छ) सम्भाव्यता अध्ययन भएको छ भने वार्षिक मुनाफा दर कति छ:

१९. उत्पादित बस्तुको बजार पहुंचको सम्भावना:

- क) अन्तर्राष्ट्रिय बजारको पहुंच छ/छैन:
- ख) राष्ट्रिय बजारको पहुंच छ/छैन:
- ग) स्थानीय बजारको पहुंच छ/छैन:

२०. समुह व्यवस्थापनमा संचालन हुने/नहुने:

२१. उत्पादकत्वमा सुधार गर्न नयां प्रविधि वा नवप्रवर्द्धनको प्रयोग हुने/नहुने:

२२. मूल्य श्रृंखला अवलम्बनवाट मूल्य अभिवृद्धि हुने/नहुने:

२३. बजारीकरण:

विवरण	हालको अवस्था		परियोजना पछिको अवस्था	
	रु.	प्रतिशत	रु.	प्रतिशत
स्वदेशमा विक्री				
विदेशमा विक्री				
जम्मा विक्री				

२४. वातावरणीय सरोकार:

क) प्राकृतिक श्रोतको जगेर्ना हुने/नहुने:

ख) जैविक विविधताका बढोत्तरी हुने/नहुने:

ग) स्थानीय श्रोतको संरक्षण हुने/नहुने:

घ) प्रदुषणको रोकथाम हुने/नहुने:

ङ) प्रांगारिक खेतिपाती हुने/नहुने:

२५. अन्य कुनै ब्यहोरा भए खुलाउने:

.....

अध्यक्षको हस्ताक्षर

नाम थर र संपर्क नं.:

संस्थाको नाम र ठेगाना:

संस्थाको छाप:

कअनुसूची ३
(दफा १२ (२) संग सम्बधित)
प्रारम्भिक जांचसूची

१. सूचनाको म्याद भित्र दरखास्त दर्ता भएको/नभएको:
२. सूचनामा तोकिएका सबै कागजात संलग्न भएको/नभएको:
३. नियमित रूपमा वार्षिक साधारणसभा सम्पन्न भएको/नभएको:
४. नियमित रूपमा लेखापरीषण सम्पन्न भएको/नभएको:
५. निर्धारित समयमा संचालक समिति तथा लेखा समितिको निर्वाचन भएको/नभएको:
६. यस अगाडि अनुदान पाएको भए सदुपयोग भएको/नभएको:
७. कार्यक्षेत्र बाहिर कारोवार संचालन भएको/नभएको:
८. नियमानुसार कर चुक्ता भएको/नभएको:
९. संस्था संचालनमा आएको २ वर्ष पुरा भएको/नभएको:
१०. संचालक समितिको बैठक नियमित भएको/नभएको:
११. लेखा तथा सुपरीवेक्षण समिति सक्रिय भएको/नभएको:
१२. अनुदान लिन चाहने संस्थाको मुख्य कारोवार बचत तथा ऋण भएको/नभएको:

रुजू गर्ने कर्मचारीको:

नामथर:

दस्तखत:

पद:

मिति:

प्रमाणित गर्ने कार्यकारी प्रमुखको:

नामथर:

दस्तखत:

पद:

मिति:

अनुसूची ४
(दफा १४ (२) संग सम्बन्धित)
प्रस्ताव मूल्यांकनका आधार र अंकभार

क्र. सं.	प्रस्ताव मूल्यांकनका आधार	पूर्णाङ्क	प्राप्तांक
१.	सदस्य केन्द्रियता (उत्पादन सहकारीमा सदस्यबाट खरिद, उपभोक्ता सहकारीमा सदस्यलाई विक्री र श्रमिक सहकारीमा सदस्यलाई रोजगारी)	२०	
१.१	हालको अवस्था	१०	
क.	१०० प्रतिशत	१०	
ख.	७५ % वा बढी	८	
ग.	५० % वा बढी	६	
घ.	२५ % वा बढी	४	
ङ.	२५ % भन्दा कम	२	
१.२	परियोजना संचालन पछिको अवस्था	१०	
क.	१०० प्रतिशत	१०	
ख.	७५ % वा बढी	८	
ग.	५० % वा बढी	६	
घ.	२५ % वा बढी	४	
ङ.	२५ % भन्दा कम	२	
२.	परियोजनाबाट सृजना हुने रोजगारी (प्रति लाख लगानीमा पूर्ण रोजगारी संख्या -एक बर्षमा २०८० घण्टा)	१५	
क.	५ जना वा बढी	१५	
ख.	४ जना	१२	
ग.	३ जना	९	
घ.	२ जना	६	
ङ.	१ जना वा कम	३	
३.	सिमान्तकृत समुदायको सहभागिता	१५	
३.१	सदस्यमा सहभागिता	५	
क.	१०० प्रतिशत	५	
ख.	५१ प्रतिशत भन्दा बढी	४	
ग.	३३ प्रतिशत भन्दा बढी	३	
घ.	३३ प्रतिशत भन्दा कम	२	
ङ.	नभएको अवस्था	१	
३.२	संचालक समितिमा सहभागिता	५	
क.	१०० प्रतिशत	५	
ख.	५१ प्रतिशत भन्दा बढी	४	
ग.	३३ प्रतिशत भन्दा बढी	३	
घ.	३३ प्रतिशत भन्दा कम	२	
ङ.	नभएको अवस्था	१	
३.३	परियोजनाको लाभ लिनमा सहभागिता	५	
क.	१०० प्रतिशत	५	
ख.	५१ प्रतिशत भन्दा बढी	४	
ग.	३३ प्रतिशत भन्दा बढी	३	

घ.	३३ प्रतिशत भन्दा कम	२	
ङ.	नभएको अवस्था	१	
४.	महिला सहभागिता	१५	
४.१	सदस्यमा सहभागिता	५	
क.	१०० प्रतिशत	५	
ख.	५१ प्रतिशत भन्दा बढी	४	
ग.	३३ प्रतिशत भन्दा बढी	३	
घ.	३३ प्रतिशत भन्दा कम	२	
ङ.	नभएको अवस्था	१	
४.२	संचालक समितिमा सहभागिता	५	
क.	१०० प्रतिशत	५	
ख.	५१ प्रतिशत भन्दा बढी	४	
ग.	३३ प्रतिशत भन्दा बढी	३	
घ.	३३ प्रतिशत भन्दा कम	२	
ङ.	नभएको अवस्था	१	
४.३	परियोजनाको लाभ लिनमा सहभागिता	५	
क.	१०० प्रतिशत	५	
ख.	५१ प्रतिशत भन्दा बढी	४	
ग.	३३ प्रतिशत भन्दा बढी	३	
घ.	३३ प्रतिशत भन्दा कम	२	
ङ.	नभएको अवस्था	१	
५.	भौगोलिक अवस्था	१०	
क.	पूर्व गा.वि.स. क्षेत्र	१०	
ख.	पूर्व न.पा. क्षेत्र	८	
ग.	उपमहानगरपालिका क्षेत्र	६	
घ.	महानगरपालिका क्षेत्र	४	
६.	सिर्जनात्मकता तथा उच्चमशीलता	२५	
क.	सामुहिक ब्यवस्थापनमा संचालन	५	
ख.	नयां प्रविधिको प्रयोग/नवप्रवर्तन	५	
ग.	मूल्यश्रृंखलामा योगदान	५	
घ.	वातावरणीय सरोकारको संबोधन	५	
ङ.	उत्पादनको बजारीकरण (स्वदेशी तथा बैदेशिक)	५	

- नोट: १. पूर्ण रोजगारी भन्नाले बर्षमा २०८० घण्टाकोकाम सम्भन्नु पर्दछ ।
 २. वातावरणीय सरोकार भन्नाले प्राकृतिक श्रोतको संरक्षण, जैविक विविधतामा बृद्धि, स्थानीय प्रजातिको संरक्षण, प्रांगारिक खेती प्रणाली र प्रदुषण रोकथाम सम्भन्नु पर्दछ ।
 ३. उत्पादनको बैदेशिक बजारीकरण भन्नाले कुल उत्पादनको ५ प्रतिशत भन्दा बढी बिदेश निर्यातलाई सम्भन्नु पर्दछ ।
 ४. नवप्रवर्तन भन्नाले आधुनिक प्रविधिको सिर्जनात्मक प्रयोग सम्भन्नु पर्दछ ।